

[Niels Helveg Petersen]

Lad mig til indledning sige, at jeg synes, hr. Kofod-Svendsen ordentligt og roligt redegjorde for sit partis standpunkter. Også jeg kan opfatte nuancer i det, hr. Kofod-Svendsen sagde, i forhold til, hvad andre repræsentanter for andre regeringspartier har fremført. Men jeg vil så samtidig sige til hr. Lasse Budtz, at jeg synes ikke, det er klædeligt for denne debat, som omhandler et meget alvorligt emne, at bruge den som springbræt til en almen partipolitiserings, som jeg synes hr. Lasse Budtz gjorde. Det er faktisk med til at skabe en dårligere stemning om disse vigtige spørgsmål, end nødvendigt er.

For de spørgsmål, vi står over for, er jo af de største, der overhovedet findes politisk. Det nuværende atomarsenal siges at være så stort, at USA og Sovjetunionen kan slå både egne og alle andre mennesker her på Jorden ihjel 30-40 gange. Hvad skal supermagterne med mere? Hvad positivt kan der på nogen måde komme ud af at gennemføre atomprøvesprængninger, der har til formål, at man skulle kunne konstruere stadig mere raffinerede, præcise eller kraftige atomvåben? Svaret er jo fuldstændig indlysende: intet fornuftigt kan komme ud af i en situation, hvor verden i forvejen er rustet til overmål, at udvikle stadig mere ødelæggende våben. Tværtimod er bestræbelserne for at udvikle nye, mere raffinerede, præcise eller slagkraftige våben direkte farlige for de politiske bestræbelser for at få nedrustningsforhandlinger i gang, og de er eller kan være militært destabiliserende i forholdet mellem supermagterne. Det største problem, menneskeheden står over for overhovedet, er at standse atomvåbenoprustningen og nå frem til aftaler om gensidig nedrustning, selvfølgelig for alle våbentyper og -systemer, men især for atomvåbnene. Derfor er fortsatte atomprøvesprængninger en udfordring, og derfor bør et lille atomvåbenfrit land som Danmark på alle tænkelige måder arbejde for internationale aftaler om stop også for de underjordiske prøvesprængninger. Vi bør lade vores røst lyde, når og hvis atommagter i Øst og Vest, hvad enten det er Frankrig, Kina, USA, Sovjetunionen eller andre, hovedløst fortsætter deres prøvesprængninger med henblik på udvikling af nye og endnu mere farlige våben.

En sådan kritik er principiel og må rettes mod alle, der gennemfører prøvesprængnin-

ger, og det er derfor også berettiget i den nuværende situation at rejse en særlig kritik imod USA, som valgte at fortsætte atomprøvesprængningerne på et tidspunkt, hvor der var en rimelig udsigt eller måske var udsigt til, at der kunne indgås en aftale. Nogen sikkerhed for, at det kunne lade sig gøre, hvis Amerika afstod fra prøvesprængninger, findes ikke, men man må vurdere det sådan, at der havde været en rimelig udsigt til, at man kunne have udnyttet et moratorium til at forhandle om en aftale.

Denne kritik er en kritik imod den amerikanske regering, men man skal erindre sig, at det er en kritik helt på linje med den kritik, der meget skarpt og stærkt kommer til udtryk fra meget store kredse i USA, formentlig fra et flertal af medlemmer af kongressen, både demokratiske og republikanske repræsentanter repræsenterende et bredt spektrum, og det er ikke uamerikansk virksomhed, at vi lader vores røst høre i denne diskussion til støtte for og i samklang med de meget stærke røster, der lyder i USA, om kritik af den amerikanske regering.

Når den amerikanske regering overhovedet er følsom over for kritik i denne sag fra et lille allieret land som Danmark, skyldes det ikke, at vor kritik isoleret set måske betyder alverden, men det skyldes, at den føjer sig til kritikken fra andre lande og især en kraftig kritik fra den hjemlige opinion. Vores kritik er med andre ord både vigtig og nødvendig, fordi den for det første er udtryk for en universel bekymring for udviklingen i våbenkapløbet og for et ønske om, at prøvestop kunne blive et første vigtigt skridt henimod mere vidtgående aftaler om nedrustning. Men kritikken er for det andet altså også vigtig, fordi den føjer sig til og støtter den interne amerikanske kritik.

Jeg vil gerne kvittere over for udenrigsministeren med at sige, at udenrigsministeren jo i sin tale også går et langt skridt i retning af disse synspunkter. Også den danske regering ønsker et prøvestop og ønsker at arbejde for det, og også den danske regering tager afstand fra atomprøvesprængningerne, men kritikken af den amerikanske regering går regeringen uden om, og det kan og bør man efter det radikale venstres opfattelse ikke gøre, hvis man skal udtale sig om det, sagen faktisk drejer sig om her og nu.